

28.9.2020

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta -seurantaryhmän kokous 3/2020

Aika Ma 28.9.2020 klo 9:00–11:00

Paikka Skype

Osallistujat Sanna Sinisalo, valtiovarainministeriö, puheenjohtaja
Markus Rahkola, valtiovarainministeriö, varapuheenjohtajaSihteeristö: Emilia Ojala, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Walteri Heino, valtiovarainministeriö

Paikalla:

Marjukka Saarijärvi, valtiovarainministeriö

Sami Demirbas, oikeusministeriö

Marjaana Larpa, opetus- ja kulttuuriministeriö

Mikael Åkermarck, liikenne- ja viestintäministeriö

Mikko Joronen, Ihmisoikeuskeskus

Merja Heikkonen, Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta
VANE

Raila Äijö, Kela

Minna Piirainen, Digi- ja väestötietovirasto

Jaana Nevalainen, Suomen Kuntaliitto

Sanna-Maria Bertell, Elinkeinoelämän keskusliitto

Elina Kamppi, Finanssiala ry

Pirjo Pihlaja, Kirkkohallitus

Tapio Haanperä, Soste ry (Kehitysvammaliitto)

Iiro Nummela, Vammaisfoorumi ry (Näkövammaisten liitto)

Ethel Eriksson, Sipoon kunta

Juha Haapamäki, Tampereen kaupunki

Ilkka Siissalo, Helsingin yliopisto, yliopistojen edustaja

Poissa:

Tomi Voutilainen, valtiovarainministeriö

Merja Mustonen, sosiaali- ja terveysministeriö

Erikseen kutsuttuina:

Petteri Ohvo, valtiovarainministeriö

Emilia Laitala, valtiovarainministeriö

Viena Rainio, Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Eetu Komsu, Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Niko Vainio, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Hannu Ovaska, Tampereen kaupunki

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 09:01. Koronaviruksesta johtuen kokous järjestettiin Skype-yhteydellä.

2 Asialistan ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Liite: [Edellisen kokouksen pöytäkirja](#)

Asialista ja edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin muutoksitta.

3 YritysDigi, palvelulupausten läpikäynti

Esittelijä: Petteri Ohvo, hankepäällikkö, valtiovarainministeriö

Liite: [Palvelulupaus, Digipalvelulain seurantaryhmä 28.9.](#)

YritysDigi-hankkeessa on pyydetty palvelulupaus elinkeinotoimintaa harjoittaville palveluita tuottavilta julkisen hallinnon toimijoilta. Palvelulupauksella organisaatio lupaa toteuttaa asiakaskohderyhmälle tarjottavat palvelut digitaaliseen kanavaan sekä muodostaa aikataulusuunnitelman puuttuvien palvelujen osalta. Organisaatiot arvioivat itse omia palveluitaan digiasteikon mukaisesti. Asteikolla on kolme päätasoa: nykyisen lainsäädännön määrittämä taso 0.9, tavoitetaso kaikille palveluille 1.0 sekä uusille asiointipalveluille taso 1.1. Asteikossa on lisäksi alle tavoitetasoa kuvaavat tasot 0.3 ja 0.5.

Keväällä 2020 lähetettyjen palvelulupausten määräraika oli juhannuksena. Vastaajien edustavuus oli valtionhallinnosta yli 95% ja kunnista 15%. Elokuun lopulla lähetetyn muistutuskirjeen myötä vastauksia saatiin noin 30 kpl lisää. Suurin määrä palveluita on 0.5-tasolla, eli digipalvelulain edellyttämää tasoa 0.9 ei ole vielä saavutettu. Kunnissa on vielä huomattava määrä palveluita täysin ilman digitaalista toteutusta. YritysDigissä etsitään yhteisiä toimenpiteitä mm. siihen, miten kuntien pienivolyymiset palvelut saadaan digikanavaan nykyisen lainsäädännön edellyttämälle tasolle.

Keskusteltiin taustasyistä osittain hitaalle digitalisaatiokehitykselle. Palvelulupauksilla nyt kerätyn aineiston pohjalta päästään myöhemmässä vaiheessa pureutumaan myös taustasyihin. Palvelulupauksilla kysytyt kehittämisen esteet löytyvät YritysDigin nettisivuilta. Keskusteltiin myös kuntien pienivolyymisistä palveluista ja mahdollisuudesta kasvattaa volyyymiä kokoamalla pienivolyymisiä palveluita yhteen. Keskustelussa mainittiin myös yhteisen kunnallisen digitalisaation visiokuvan puuttuminen.

Keskustelu merkittiin tiedoksi.

4 Digipalvelulain toimeenpano Tampereella

Esittelijä: Hannu Ovaska, projektipäällikkö, Tampereen kaupunki

Liite: [DigiSaavutettava Tampere -projekti](#)

Tampereen saavutettavuusprojektin (DigiSaavutettava Tampere) fokuksena on tietohallinnon omat ja sen ylläpitämät palvelut (47 kpl, joista 3 mobiilipalvelua). Kaikki saavutettavuusvaatimukset eivät vielä täytyneet 23.9.2020 määräaikaan mennessä. Projekti jatkuu vuoden 2020 loppuun. Projektin organisoinnin lähtökohtana oli, että ICT-palveluvastaavat toimisivat linkkinä toimittajiin. Tähän ei kuitenkaan ollut resursseja, joten projektipäällikkö oli itse toimittajiin yhteydessä.

Toimittajayhteistyö toimi enimmäkseen hyvin ja saavutettavuusmuutokset tehtiin siirtymäajan puitteissa. Toisaalta, viestintä oli usein passiivista ja osittain kustannusvaatimukset saattoivat olla todella suuria. Joissain tapauksissa määräaika 23.9.2020 ei kunnioitettu. Kaupungille ei ole yksinkertaista vaihtaa toimittajaa sisäisistä prosesseista johtuen. Hyviksi havaittuja toimintatapoja: aloita heti, tekemistä riittää. Organisoijaksi projekti kattamaan kaikki lain velvoittamat toiminnot sisällöntuotannon laajuuden vuoksi. Nimitä asiantunteva projektipäällikkö. Kannattaa olla suoraan yhteydessä toimittajiin ja välttää välikäsiä. Suhtaudu varauksella toimittajien lupauksiin tavoitteiden toteutumisesta.

Keskusteltiin havaitusta toimittajien passiivisuudesta, osaamattomuudesta ja kielteisestäkin asenteesta. Saavutettavuusvaatimukset tulisi nähdä asiakaslähtöisesti kilpailuetuna, eikä pelkästään marginaalisen väestöryhmän asiana. Asenteissa on vielä parannettavaa. Tuleva esteettömyysdirektiivi velvoittaa myös yksityistä sektoria, millä voi olla vaikutusta.

Keskustelu merkittiin tiedoksi.

5 Kysely lain toimeenpanosta

Esittelijä: Sanna Sinisalo, valtiovarainministeriö

Liite: [Kysely digipalvelulain toimeenpanon tilanteesta](#) (viime vuoden tulokset keskustelun taustaksi)

VM toteutti kyselyn digipalvelulain toimeenpanon tilanteesta vuodenvaihteessa 2019–2020. Kysely on tarkoitus toistaa vuodenvaihteessa 2020–2021.

Keskusteltiin tulevan kyselyn sisällöstä. Kyselyssä voisi selvittää, minkälaisia ongelmia toimijoilla on ollut toimittajien kanssa, erityisesti asenteiden ja osaamisen näkökulmasta. Myös konkreettiset linkit saavutettavuusselosteeseen ja -palautteeseen voisi pyytää. Kyselyn alussa tulee selkeästi ilmoittaa, mitä kysely koskee (sekä saavutettavuusvaatimuksia että digipalvelulain 2. lukua). Tästä kyselyprosessista opittava myös tulevan esteettömyysdirektiivin kansallisen toimeenpanon näkökulmasta (toimeenpanon vastuuministeriö ei ole vielä selvinyt).

Keskustelu merkittiin tiedoksi.

6 Saavutettavuusvalvonnan raportointityökalu ja -otos

Esittelijät: Eetu Komsio Esavi

Liite: [Valvontarekisteri ja -työkalu](#)

Viranomaisten ja julkisoikeudellisten laitosten verkkosivut ovat siirtyneet digipalvelulain piiriin 23.9.2020. Seuraavat siirtymäajat koskevat finanssialaa sekä julkisia vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postin verkkosivuja (1.1.2021) sekä mobiilisovelluksia (23.6.2021). Esavi lähettää 1. valvontajakson raportin Euroopan komissiolle 23.12.2021. Valvontarekisterin valmistelu on käynnissä, testaustyökalua ei vielä valittu.

Valvontarekisterin käyttö on kiinteä osa valvontatyötä. Valvontarekisteriä päivitetään vuosittain, ja valvontajakset ovat vuoden mittaisia. Tällä hetkellä suuri osa tiedoista saadaan Tilastokeskuksen yritysrekisteristä. Tietoja täydennetään finanssialan sekä tunnistautumisen palvelujen yrityksillä (Finanssivalvonta, Traficom, DVV) sekä valtionavustuksia myöntävillä organisaatioilla. Lopuksi lisätään listaus viranomaisorganisaatioista, julkisomisteisista erityisalojen yrityksistä ja PTV:ssä listatuista digipalveluista. Näistä digipalvelulain soveltamisalan piiriin kuuluvista organisaatioista muodostetaan otos, josta valitaan testaustyökalulla testattavat palvelut. Ajatuksena on, että samaa järjestelmää voidaan käyttää sekä yksinkertaistettuun että kattavaan valvontaan.

Valvonnan testaustyökalua ei ole vielä valittu. Vaihtoehtoina on kaksi avoimen lähdekoodin ratkaisua: espanjalainen ja portugalilainen työkalu. Ensimmäinen rakentuu osin vanhalle teknologialle. Jälkimmäinen on helpommin käyttöön otettavissa. Espanjalainen työkalu määrä ottaa käyttöön Ruotsissa ja portugalilainen Tanskassa, joten pohjoismaisia kokemuksia tulee olemaan saatavilla. Ajatuksena saada käyttöön väline, jota myös palveluntarjoajat voivat itse käyttää saavutettavuuden parantamiseen.

Keskusteltiin lopuksi testaustyökalun käytöstä Pohjoismaissa. Tanska tehnyt vasta päätöksen ottaa portugalilaisen valvontatyökalun käyttöön, ja Ruotsi aloittaa kattavamman testauksen espanjalaisella työkalulla tulevana syksynä. Ehdotettiin myös, että valvontarekisterin tietomallikuvauksen voisi tuoda esim. Yhteentoimivuusalustalle metatietotasolla.

Keskustelu merkittiin tiedoksi.

7 Saavutettavuusvalvonnan kansainväliset kuulumiset

Esittelijä: Emilia Ojala, Esavi
Liite: [Seurantaryhmä 28.9., Esavi](#)

Esavi on jäsen Euroopan komission koordinoimassa Web Accessibility Directive Expert Group (WADEX) -ryhmässä. Ryhmän fyysiset tapaamiset on korvattu etätapaamisilla kevään 2020 jälkeen. Esavi on esittänyt Komissiolle tarkempia kysymyksiä pohjoismaisella tasolla. Saadut vastaukset: 1) WCAG-kriteerien standardista EN 301549 on tullut uusi versio 3.1.1., jonka päivittäminen vuoden 2020 loppuun mennessä. Tähän tulossa siirtymäaika. WCAG-kriteerien A- ja AA-tasoa noudatetaan tulevaisuudessakin. 2) Komissio ei tule tarjoamaan enempää tietoa tai mallipohjia raportointiin kuin mitä täytäntöönpanopäätöksessä todetaan. 3) Yksinkertaistettu ja kattava valvonta voidaan yhdistää, mutta valvottavien kokonaismäärä tulee olla täytäntöönpanopäätöksen mukainen (Suomessa n. 200 sivustoa). EU:n saavutettavuustapahtuma oli 23.9.2020. Pääviestinä oli, että saavutettavuuteen liittyvä työ on vasta alkamassa.

Esavi on jäsen myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisessä yhteistyöryhmässä (NOBAN). Ruotsi ei haluaisi kertoa valvottaville valvonnasta etukäteen, sillä se pelkää saavutettavuuspuutteiden peittämistä. Norja haluaa myös implementoida saavutettavuusdirektiivin, vaikka aikataulu viivästynyt. Virossa ei vielä suunnitelmaa etenemisestä.

Keskusteltiin avoimuudesta valvonnassa. Suomi haluaa lähteä valvontaan täysin avoimesti. Lähtökohtana on valvonnan avoimuus oppimisen tukeminen.

Keskustelu merkittiin tiedoksi.

8 Saavutettavuuden valvonnan yksikköön saapuneet ilmoitukset

Esittelijät: Emilia Ojala, Viena Rainio ja Eetu Komsu, Esavi
Liite: [Seurantaryhmä 28.9., Esavi](#)

Ilmoituksilla tarkoitetaan digipalvelujen käyttäjien tekemiä ilmoituksia Esaviin (selvitykset ja kanTELUT). Esavi on 23.9.2020 alkaen toimivaltainen kaikkien viranomaisten verkkosivujen osalta. Vuonna 2020 saapuneita ilmoituksia 22.9.2020 mennessä noin 40 kappaletta. Näistä 15 mahdollisesti saavutettavuuteen liittyviä, mutta Esavi ei vielä ollut toimivaltainen sivustojen osalta. Yksi yleisen tason hallinnollinen ohjaus annettu keväällä 2020 (käytännössä huomautus tarkemmasta saavutettavuusselosteen noudattamisesta). Vielä on havaittavissa epäselvyyttä siinä, mitä asioita saavutettavuusvalvonta koskee. Sama huomio esitetty muissa Pohjoismaissa.

Mahdollisesti saavutettavuuteen liittyvät ilmoitukset ovat koskeneet mm. palvelun aukeamattomuutta tunnistautumisen jälkeen, palvelun toimimattomuutta ruudunlukuohjelmalla, sivuston käyttöliittymän hankaluutta, vääränlaista saavutettavuusselostetta, kontrastin riittämättömyyttä sekä lomaketta koskevia ongelmia (esim. lähettämisen epäonnistuminen, heikko saavutettavuus jne.).

Keskusteltiin saavutettavuudesta tunnistautumisen yhteydessä. Tunnistautuminen on edelleen ongelma, jos esim. pankkien logoja ei ole kuvattu ruudunlukuohjelmalle.

Keskustelu merkittiin tiedoksi.

9 Muut asiat

- Seurantaryhmän jatko

Ryhmän nykyinen toimikausi päättyy 31.12.2020. Jatkon suunnittelussa ajatuksena on muodostaa uusi ryhmä mahdollistamaan laajempi lainsäädäntökentän seuranta. Mukaan nykyisen toimeenpanon seurannan lisäksi myös lainsäädännön kehittämistarpeet.

- Päämääränä laadukkaat digipalvelut -eOppiva-koulutus julkaistu myös ruotsiksi
- Digi kaikille -seminaari keräsi yli 700 liveseuraajaa, tallenne katsottavissa osoitteessa <https://vm.fi/tapahtumat/2020-05-20/webinaari-digi-kaikille-2020-ratkaisuja-yhdenvertaisten-palvelujen-rakentamiseen>
- Näkyvyys Esavin mediakampanjassa
- Saavutettavuusvideot julkaistu
- Tiedoksi 14.10. Digiohjelman verkostotilaisuus, kutsu: <https://vm.fi/tapahtumat/2020-10-14/verkkoseminaari-digiohjelman-verkostotilaisuus>

10 Seuraavat kokoukset

- 16.11.2020 klo 9–11, Skype

11 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:06.

Liitteet

Jakelu Työryhmän jäsenet ja varajäsenet

Tiedoksi